

www.omkonst.com:

Det imaginära & det konkreta

Malmö Konstmuseum, Konstgalleriet 13/6 - 5/9 2004

Text: Nicolas Hansson

Imaginer och konkretister möts under sommaren på Malmö Konstmuseum. Två riktningar inom svensk efterkrigskonst med skilda temperament och geografiska orter.



Imaginistiskt kvinnohuvud, dubbelporträtt. Gouache. 1946.
© Max Walter Svanberg. Malmö Konstmuseum

Det irrationella och det undermedvetna ackompanjerat av färgexplosiva ledmotiv tillhörde imaginisternas utmärkande drag - en Malmöbaserad grupp som bildades strax efter andra världskrigets slut. Deras programförklaring löd: "Imaginismen väcker genom skönhetssinnets engagemang i bilden betraktarens fantasi. Chockverkan blir här progressiv i tempo med betraktarens personligt engagerade emotionella aktivitet. De formellt konstnärliga materialen blir lockmedel för det imaginistiska bildinnehållets provocerande karaktär".

I huvudstaden fanns konkretisterna som inte var en uttalad grupp utan mer en rörelse som debuterade i utställningen Ung Konst 1947 på Galleri Färg och Form i Stockholm. Konkretisterna uppvisade mer modernistiska förtecken med sitt experimenterande med geometri, färg och djup. Hos konkretisternas verk fanns en målerisk rikedom och dynamik som indirekt uppvisade en vilja att förändra konstnärens roll mot en mer samhällstillvänd uppgift.

Malmö Konstmuseum har i samarbete med Norrköpings Konstmuseum arrangerat ett kittlande och kontrastfyllt möte mellan de båda konstrikningarna som inte hade särskilt mycket gemensamt förutom tidsandan. Utställningen på Malmö Konstmuseum består av 14 konstnärer med ett 70-tal konstverk mellan åren 1945 och 1956.



Blickfångare I, Olja, 1949 © Gudrun Åhlberg. Per Ekström-muséet

I utställningen märks givetvis malmöprofilen Max Walter Svanberg som var med och bildade konstnärgruppen Imaginisterna tillsammans med bland andra C.O. Hultén, Anders Österlin, Gösta Kriland och Gudrun Åhlberg. Alla är de representerade i Malmöutställningen. Hos Svanberg finns en sensuell stimulering med drag av surrealism som kan upptäckas i "Imaginstiskt kvinnohuvud dubbelporträtt" från 1946. Hos Imaginisterna lyder konsten sina egna oförnuftiga drömlika lagar. Kännetecknande är ofta hybridformerna av människa, djur och element från växtriket. Ett lysande exempel på detta är Gudrun Åhlbergs fantastiska "Blickfångare" med sin tysta skräckfyllda expressivitet och lyskraftiga färger. Det finns ett okontrollerat, automatiskt arbetssätt som vittnar om mänskliga erfarenheter och blottläggelse.

"Staden1" och "Stadens puls" av konkretisten Bertil Gadö frambringar ett maskinellt tempo med drag av försiktig futurism. Det är energi och åter energi som kännetecknar de två motivens komposition. Här finns en intensitet och känsla för 50-talets raskhet och viljekraft. Autodidakten Olle Bonniér och Lennart Rodhes geometriska nätformationer med dess bekymmersamma rättframhet är också representerade. Det är påtagligt mer allvarigt och med en släng av modernistisk kyla och inte lika själsligt utforskande som imaginisterna. Olle Bonniérs "Plingeling" med sina små prickar på vit bakgrund illustrerar på ett sätt det gränslösa i måleriet som var så vanligt för just konkretismen.



Stridsvagnen/Stridsvagnshelvetesgap, Olja, 1948. © Randi Fisher
Jan Wattéus Art Collection

Å andra sidan finns en uppsluppen tyngd och täthet hos en annan konkretist, Randi Fisher. Hennes "Stridsvagnen/Stridsvagnshelvetesgap" är en burdus och hotfull men ändå mild bepanrad gestalt som uppvisar en slagkraftig retorisk känsla.

Konkretismen uttrycker en disciplinerad och dynamisk känsla på samma gång. Den andas en försiktig optimism i en tid av modernism, förnyelse och framtidstro efter andra världskriget.

Att se båda dessa samtidiga riktningar på samma utställningsyta är som att flyta med en ström av ett ständigt spel mellan konkretisternas labila ytor och påhittiga djup kontra imaginisternas försök att skapa en parallell verklighet bortom vardagen.

En annan aspekt som slår mig är en påfallande ensamhetskänsla i nordisk tappning som gäller för båda konstriktningarna.

Förutom de fantasifyllda idéerna och de skarpa plangeometriska sammansättningarna och den rent konsthistoriska aspekten är det också en utställning som väcker grundläggande frågor kring färg och form, hur en bild kommunicerar med en själv och vad en bild egentligen syftar till och anspelar på. Här finns en stor tolkningsrikedom som är väl värd att upptäcka.

Malmö 2004-06-21 © Nicolas Hansson